

УДК 792.8:81'27:398.8(=161.2)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-2-30>

Валентина ЧАЯЛО,

orcid.org/0009-0002-0314-9495

старший викладач кафедри теоретичних дисциплін

Коледжу хореографічного мистецтва

«Київська муніципальна українська академія танцю імені Сергія Лифаря»

(Київ, Україна) *yashechka@ukr.net*

Владислав ФЕДЬ,

orcid.org/0009-0005-7906-297X

викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін

Коледжу хореографічного мистецтва

«Київська муніципальна українська академія танцю імені Сергія Лифаря»

(Київ, Україна) *babayvladislav@gmail.com*

Юлія БОБРОВНИК,

orcid.org/0009-0004-3194-3500

старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін

Коледжу хореографічного мистецтва

«Київська муніципальна українська академія танцю імені Сергія Лифаря»

(Київ, Україна) *ostrolyulia@gmail.com*

МОВА ТІЛА ТА МОВА СЛОВА: ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І НАРОДНОГО ТАНЦЮ У ВИКОНАВСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ

Українська культура сьогодні перебуває в процесі активної трансформації, реагуючи на постійні соціальні та політичні зміни. У такому контексті перформативні мистецтва набувають ролі важливого засобу міжкультурного порозуміння та національного самоусвідомлення. У статті було досліджено взаємодію вербальної і невербальної складових у процесі створення художнього образу в хореографічних постановках. З'ясовано, що художній образ є ключовим елементом у різноманітних видах мистецтва. Його формування ґрунтується на творчому акті, що починається з авторського уявного задуму та реалізується через символічні форми мистецтва. Для українського народного танцю цілісний художній образ формується шляхом синтезу словесної виразності та пластики руху: пісенна традиція, діалоги або вигукі супроводжують танцювальні рухи, збагачуючи їх семантично і підкреслюючи характер персонажа, настрій або сюжет. Окреслено значення мови, яка слугує як засобом художнього вираження, так і носієм національного змісту. Зауважено, що український народний танець тісно пов'язаний із піснею, яка глибоко вплинула на його характер і стиль. Розглянуто приклади використання музично-пісенного матеріалу в народно-сценічному хореографічному мистецтві України. Описані приклади звернення до українського народнопісенного матеріалу підтвердили його вагоме значення для сучасного хореографічного мистецтва. Особливої актуальності це набуває в умовах воєнного стану в Україні, адже використання автентичних елементів посилює передачу національно-патріотичних ідей у сценічних постановках. Акцентовано увагу на тому, що у формуванні націєцентричного самоусвідомлення сучасного українського суспільства ключову роль відіграє національний український театр. Його характерною ознакою є синтез різних форм мистецтва (словесної, хореографічної, музичної, образотворчої), що в сукупності створюють емоційно насичене драматичне дійство. Загалом, у контексті українського перформативного мистецтва словесна та тілесна виразність відіграють ключову роль у формуванні цілісного художнього образу, створюючи багатошаровий і динамічний досвід для глядача. На основі аналізу низки сучасних хореографічних постановок доведено, що словесна виразність (тексти, вірші, пісенні фрагменти) підсилює тілесну виразність виконавців, розкриваючи глибший зміст кожного руху, жесту й емоції.

Ключові слова: хореографія, національна ідентичність, український народний танець, українська мова, нація, народний танець, культура, образ, виконавська майстерність.

Valentyna CHAILO,

orcid.org/0009-0002-0314-9495

*Senior Lecturer at the Department of Theoretical Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) yashechka@ukr.net*

Vladyslav FED,

orcid.org/0009-0005-7906-297X

*Lecturer at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) babayvladislav@gmail.com*

Yuliia BOBROVNYK,

orcid.org/0009-0004-3194-3500

*Senior Lecturer at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) ostrolyulia@gmail.com*

BODY LANGUAGE AND WORD LANGUAGE: INTERACTION BETWEEN UKRAINIAN LANGUAGE AND FOLK DANCE IN PERFORMANCE SKILLS

Ukrainian culture is currently undergoing active transformation, responding to ongoing social and political changes. In this process, performative arts are acquiring the role of an essential means of intercultural understanding and national self-awareness. The article examines the interaction between verbal and non-verbal components in the creation of an artistic image in choreographic productions. It is found that the artistic image is a key element in various types of art. Its formation is based on a creative act that begins with the author's imaginative idea and is realized through symbolic forms of art. In the context of Ukrainian folk dance, a holistic artistic image is formed through the synthesis of verbal expressiveness and the plasticity of movement. Song tradition, dialogues, or exclamations accompany dance movements, enriching them semantically and emphasizing the character, mood, or plot. In this context, the meaning of language is outlined, which serves as both a means of artistic expression and a carrier of national content. It is noted that Ukrainian folk dance is closely connected to the song, which has had a profound influence on its character and style. Examples of the use of musical and song material in the folk and stage choreographic art of Ukraine are considered. The described examples of the appeal to Ukrainian folk song material confirmed its significant importance for modern choreographic art. This is especially relevant in the conditions of martial law in Ukraine, because the use of authentic elements enhances the transmission of national and patriotic ideas in stage productions. Attention is focused on the fact that, in general, the national Ukrainian theater plays a crucial role in shaping the nation-centric self-awareness of modern Ukrainian society. Its characteristic feature is the synthesis of various forms of art (verbal, choreographic, musical, visual), which together create an emotionally rich dramatic action. In the context of Ukrainian performative art, verbal and bodily expressiveness play a crucial role in shaping a holistic artistic image, thereby creating a multi-layered and dynamic experience for the viewer. Based on the analysis of several contemporary choreographic productions, it has been demonstrated that verbal expressiveness (in the form of texts, poems, and song fragments) enhances the bodily expressiveness of the performers, revealing the deeper meaning of each movement, gesture, and emotion.

Key words: *choreography, national identity, Ukrainian folk dance, Ukrainian language, nation, folk dance, culture, image, performing skills.*

Постановка проблеми. Сучасна українська культура проходить період динамічних змін, адаптуючись до постійних соціальних і політичних викликів. Прагнення до відновлення національної ідентичності, пошук нових форм самовираження й активна участь у глобальних процесах стали визначальними рисами культурно-мистецького життя України. У цьому контексті перформативні мистецтва виступають як динамічний інструмент міжкультурного діалогу та самоусвідомлення. Український народний танець, як невіддільна частина національної культурної спадщини, є багатограним засобом передачі емоцій, характерів і менталь-

них кодів через рух, пластику та міміку. Особливої ваги набувають пошуки нових форм осмислення народного танцю, де вербальні та невербальні засоби комунікації утворюють складну художню систему. У межах сучасного сценічного втілення українського народного танцю спостерігається тенденція до поєднання рухової пластики з елементами драматургії і перформативних практик. Таким чином, проблемне поле дослідження окреслюється вивченням механізмів взаємодії тілесної і словесної виразності в контексті виконавської майстерності.

Аналіз досліджень. Сучасна українська культура зазнає активних змін у відповідь на безпе-

первні соціальні та політичні виклики. Її характерними рисами, на переконання М. Швеця (2025), є оновлення національної ідентичності, пошук нових художніх форм самовираження та інтеграція в глобальні культурні процеси. За спостереженням І. Маслової-Лисичкіної (2022) перформативне мистецтво демонструє розмаїття практик та активну інтеграцію в глобальний мистецький простір. Відтак більш глибоке вивчення перформансу в українському мистецтві є цілком обґрунтованим.

Особливої уваги дослідники надають народному танцю як одному з найвиразніших проявів української перформативної традиції. Так, О. Квецко та ін. (2024) підкреслюють емоційність, динамічність і багатство образів українського танцю, що поєднує автентичність з сучасними сценічними формами. Аналогічно, В. Гордєєв та А. Самохвалова (2025) зазначають, що український народний танець виразно передає національний характер, адже здатен глибоко відображати душу народу, його культурну самобутність і красу. Роль та значення народного хореографічного мистецтва України в збереженні культурно-генетичного коду нації досліджував також В. Нечитайло (2017).

На тлі цього зростає інтерес до дослідження ролі української мови в хореографічних постановках, зокрема у формуванні художнього образу. На думку О. Літовченко (2021) художній образ є формою зображення дійсності, яка проявляється через естетично-впливові об'єкти творчості. У процесі творчої роботи постановник поєднує окремі художні елементи в єдину, цілісну та емоційно насичену композицію, що дозволяє правдиво і виразно відтворити людське буття через сценічну діяльність виконавців. У свою чергу, А. Дем'янчук та Р. Кундис (2019) акцентували увагу на тому, що створений у перформансі художній образ має емоційно впливати на глядача, викликати своєрідний «катарсис» (очищення) та не залишати нікого байдужим. Дослідники також підкреслили, що важливою умовою створення високопрофесійного хореографічного твору є гармонійне поєднання різних видів і жанрів мистецтва, зокрема просторових (образотворчих) та часових (словесних, музичних).

У статті В. Литвиненка (2019) підкреслено значення народної поетичної творчості у створенні художнього образу в народно-сценічній хореографії. В. Клещуков (2020) виявив принципи функціонування візуально-просторових і семіотичних аспектів музичного та хореографічного мистецтва у їхньому взаємозв'язку. Автор підкреслює, що саме ця взаємодія створює багатшарову художню структуру, в якій значення формуються не лише

через рух або звук окремо, а через їхню синестетичну єдність.

Отже, сучасні дослідження демонструють міждисциплінарний підхід до вивчення народного танцю як поєднання тілесної виразності, поетичності та національної символіки. Проте актуальним залишається питання глибшого осмислення взаємодії мовних і тілесно-хореографічних структур у створенні сценічного образу.

Мета статті – дослідити взаємодію української мови та мови тіла в контексті народного танцю, зокрема проаналізувати, як словесна виразність і пластика руху спільно формують цілісний художній образ у виконавській майстерності.

Виклад основного матеріалу. Українська народна хореографія є важливим інструментом збереження традиційної культурної спадщини й етнічного коду українського народу, а також пошуку його історичного коріння. Вона активно сприяє розвитку національної художньої традиції, що становить невіддільну частину сучасного процесу формування державності (Nechitaylo, 2017: 128). Одним із ключових механізмів такого культурного впливу виступає художній образ, що формується в хореографічному творі.

Художній образ – це ключовий елемент у різноманітних видах мистецтва, зокрема в літературі, живописі, скульптурі, музиці, театрі та хореографії. Він органічно поєднує в собі ідеї відображення, відтворення та смислове наповнення твору. Окрім цього, це засіб комунікації з аудиторією, мовою якого у хореографічній постановці виступає танець. Ця мова, наділена знаковими властивостями, формує у свідомості глядача цілісний, зрозумілий та емоційно близький світ. Виконавці, зображуючи сценічну дійсність, утілюють її у власному внутрішньому уявному просторі, наповнюючи його особистісним змістом і передаючи його глядачеві через мову руху (Никоненко, 2020: 282). Формування художнього образу є результатом творчого акту, що бере початок з уявного задуму та знаходить своє втілення в символічних формах мистецтва як у процесі створення, так і в момент презентації твору глядачеві.

Варто зауважити, що у структурі танцювального твору художній образ відіграє провідну роль, тоді як інші компоненти, як-от музика, костюм і сценографія, виконують функцію його художнього обрамлення. Зовнішнім виявом художнього образу в танці є рух. Проте, не кожен сценічний рух набуває образного значення, а лише той, який свідомо вибудований і внутрішньо пережитий виконавцем як необхідна дія. Такий рух стає знаком, що виражає стан душі та думки персонажа.

Логіка поведінки артиста на сцені, його внутрішні завдання та мотиви утворюють підтекст хореографічного перформансу, що дозволяє передавати певну і чітку думку через жести, пози та ритмічно організовану пластику (Літовченко, 2021: 43).

В українському народному танці цілісний художній образ формується шляхом синтезу словесної виразності та пластики руху: пісенна традиція, діалоги або вигуки супроводжують танцювальні рухи, збагачуючи їх семантично та підкреслюючи характер персонажа, настрій або сюжет. Хореографія, як і будь-яке інше перформативне мистецтво, є не лише візуальним, але і змістовим способом вираження ідентичності, емоцій та культурного коду. Саме для неї мова відіграє важливу роль – вона стає як засобом художнього вираження, так і носієм національного змісту. До того ж, мова – це не лише засіб комунікації, але і ключовий елемент формування національної ідентичності, культури та державності. Для українців українська мова є символом незламності та культурної самобутності. Особливої ваги вона набула в умовах російської агресії, ставши потужним інструментом спротиву та самовизначення. Таким чином, у сучасній українській хореографії мова постає важливим маркером культурної пам'яті та національної ідентичності.

Виконавська творчість у хореографії має активний характер, оскільки танцівник не просто відтворює рухову партитуру, а вкладає в неї власні міркування щодо характеру сценічного героя, наділяючи рух емоційною достовірністю та виразністю. Саме завдяки цьому хореографічний текст одухотворюється, а виконавець розкриває власну індивідуальність у межах заданого художнього контексту (Тіщенко та ін., 2024: 29).

Танцювальна культура українців є носієм давньої лексики та образності, яка простежується в орнаментиці предметів матеріального побуту та ритуальних дійств, тісно пов'язаних із хореографічною мовою. Стильово-композиційна єдність, що спостерігається у візуальних і рухових елементах, поєднується з образно-символічним наповненням, яке бере початок із дохристиянських вірувань, землеробських культів, міфологічних уявлень та етичних норм громади. Таким чином, український народний танець виступає як художній код національної ідентичності, у якому поєднуються тілесна виразність, емоційність і глибинне культурне підґрунтя (Гордєєв, 2019).

Народна поетична творчість є невіддільною складовою архаїчної ігрової культури і слугує джерелом натхнення для створення сценічних художніх образів у жанрі народно-сценічної хореографії.

Варто зазначити, що український народний танець тісно пов'язаний із пісню, яка глибоко вплинула на його характер і стиль. Саме завдяки пісенному витоку сформувалася унікальна українська манера виконання, що вирізняється образністю, емоційною насиченістю, сюжетністю та виразною, співучою пластикою.

Таким чином, особливої ваги набуває здатність музики та хореографії передавати почуття через рух. Найбільш ефективний і прямий спосіб занурення у світ емоцій, що висловлюються музикою і танцем – це пов'язані з ними рухи, які в хореографії стають своєрідною мовою. Слухаючи музику в русі, виконавець проживає музичні образи пластично рухаючись у спосіб, що виходить за межі звичних побутових дій. Таке «життя в образі» формує не лише зовнішню динаміку танцю, але і його внутрішню виразність, де кожен рух набуває характеру та емоційного забарвлення (Клещуков, 2020: 306). Саме це надає українській народній хореографії особливої тональності, а саме поєднання змістовної насиченості зі сценічною пластичною мовою.

Використання музично-пісенного матеріалу в народно-сценічному хореографічному мистецтві стало родючим ґрунтом для розкриття творчої фантазії балетмейстера Павла Вірського. Між музичним супроводом і танцювальним рухом встановлювалися тісні взаємозв'язки, що ґрунтувалися на єдності поетичного змісту. Визначальну роль відігравала музика пісні, яка формувала образи, а танець слугував пластичним виразом цього змісту. Попри те, що музика та танець не відтворюють буквально життєві явища, вони передають емоції у художньо узагальненій формі, здатній охарактеризувати персонажа, його внутрішній стан і динаміку почуттів.

Художній феномен творчості Павла Вірського яскраво ілюструє глибинну взаємодію української мови та мови тіла в народному танці. В основі майже всіх його хореографічних композицій, театралізованих картин і жанрових мініатюр широко використано народні пісенні мелодії, їх сюжетні мотиви, художні образи та жанри пісень літературного походження. Вірський не лише використовував фольклорні тексти як джерело натхнення, але і трансформував їх у візуально-рухові образи, створюючи синтетичні художні форми, в яких слово та рух взаємно підсилювали одне одного. Якщо детально проаналізувати процес формування хореографічного образу у творчості Вірського, стає очевидним, що його становлення перебувало в прямій залежності від режисерського задуму та музичного супроводу, заснованого на народнопі-

сенній мелодиці. Саме ця музична основа надавала сценічному дійству емоційної виразності, задавала ритм і тональність, підказувала характер персонажа, його настрій, типові риси та відповідні танцювально-ігрові рухи (Литвиненко, 2019: 119). Так виникали художні образи, в яких поєднувалися пластика народного танцю, інтонації фольклорної поезики та драматургія театралізованого дійства.

Слід зазначити, що в сучасних хореографічних постановках, зокрема балетних, дедалі частіше використовують музичну основу, створену на засадах симфонічної обробки народнопісенного матеріалу. Яскравим прикладом є балет Олексія Ратманського «Пісні Буковини». Музичним супроводом балету слугували фортепіанні прелюдії Леоніда Десятникова з циклу «Буковинські пісні», що базуються на мелодиці народних пісень Буковини. Незважаючи на відсутність прямої стилізації народного танцю (лише окремі елементи, наприклад, голубець чи вихилас), балет пронизаний українською образністю й емоційною палітрою, притаманною буковинському фольклору (Шнуренко, Морозов, 2024: 150). Ще одним прикладом є балет-перформанс «Domum» у постановці Олеси Шляхтич, що поєднує автентичний фольклор із сучасними хореографічними та музичними засобами виразності. У виставі використано оновлені аранжування українських народних пісень, що створюють глибокий емоційний наратив, підсилений синтезом академічної балетної техніки та елементів народного танцю.

Описані приклади звернення до українського народнопісенного матеріалу підтверджують його вагоме значення для сучасного хореографічного мистецтва. Особливої актуальності це набуває в умовах воєнного стану в Україні, адже використання автентичних елементів посилює передачу національно-патріотичних ідей у сценічних постановках.

Загалом, у формуванні націєцентричного самосвідомлення сучасного українського суспільства ключову роль відіграє національний український театр. Його характерною ознакою є синтез різних форм мистецтва: словесної, хореографічної, музичної та образотворчої, які в сукупності створюють емоційно насичене драматичне дійство. Важливими елементами театральної мови є слово, темпоритм, пластика, музично-пісенна й обрядова складові, які не лише збагачують сценічне втілення, але і поглиблюють змістове навантаження постановок (Kvetsko та ін., 2024).

Яскравим прикладом сучасного інтегративного підходу до театрального мистецтва є творчість

Івана Уривського. У своїх виставах, зокрема «Тіні забутих предків» і «Лісова пісня», режисер майстерно поєднує народну міфологію, живу музику, візуальні архетипи й елементи автентичного обрядового дійства. Через пластику та мінімалістичні форми виразності Уривський переосмислює класичні тексти, надаючи їм нового емоційного звучання, яке резонує з актуальними запитам сучасного глядача (Санін, 2024: 10). Іншим вагомим прикладом актуалізації національної ідентичності в сучасному театральному мистецтві є творчість Ростислава Держипільського в Івано-Франківському академічному обласному музично-драматичному театрі імені Івана Франка. Його постановки, зокрема «Гуцульське весіле» та «Коляда та Плес», спрямовані на реконструкцію та сценічне осмислення традиційних обрядових циклів гуцульського регіону. Вистави вирізняються автентичністю, використанням живої української музики, елементів народної хореографії і співів, що дозволяє створити повноцінний синкретичний театральний продукт, у якому гармонійно поєднано драматичне дійство з фольклорними традиціями (Український театр вперше зіграв виставу, що повністю відтворює гуцульське весілля XIX століття, 2021).

Одним із яскравих прикладів синтезу народної хореографії і сучасних стилістичних підходів у перформативному мистецтві є міфо-опера «Оле» у виконанні Івано-Франківського національного академічного Гуцульського ансамблю пісні і танцю «Гуцулія». У цьому творі втілено своєрідну хореографічну лексику, що ґрунтується на переплетенні автентичного гуцульського танцю з елементами сучасної хореографії, що дозволяє створити цілісну й оригінальну сценічну мову. Важливою складовою виразності слугує також візуальний образ, зокрема розробки сценічних костюмів хору та танцювальної групи, в яких активно використовуються елементи архаїчного світогляду, зокрема язичницькі маски (Квецко, 2021: 108). Таке поєднання пластичної мови тіла, етнічної символіки та сценічного втілення дозволяє розглядати «Оле» як приклад втілення української національної ідентичності через багаторівневу художню комунікацію: тілесну, візуальну та мовно-культурну.

Таким чином, збереження та розвиток культурних традицій у результаті створення нових сценічних форм є актуальним завданням сьогодення. Сучасне хореографічне мистецтво не обмежується репрезентацією народних танців, а активно розширює їхній виражальний потенціал шляхом стилізації та інтеграції елементів із різних хореографічних напрямів. Така інноваційна практика

сприяє збереженню історичної автентичності та національного колориту, глибшому зануренню глядача в культурний простір і відкриває нові горизонти осмислення національної спадщини.

Висновки. Отже, в контексті українського перформативного мистецтва словесна і тілесна виразність відіграють ключову роль у формуванні цілісного художнього образу, створюючи багатоплановий і динамічний досвід для глядача. У статті розкрито взаємодію мови та народного танцю як двох взаємопов'язаних форм художнього вираження, що спільно формують цілісний сценічний образ. З'ясовано, що поєднання словесної і тілесної виразності не тільки

збагачує виконавську майстерність, але і сприяє глибшому зануренню в культурний контекст, посиленню національної ідентичності та емоційного впливу мистецького твору. На основі аналізу низки сучасних хореографічних постановок доведено, що словесна виразність (тексти, вірші, пісенні фрагменти) підсилює тілесну виразність виконавців, розкриваючи глибший зміст кожного руху, жесту й емоції.

У межах отриманих результатів можна запропонувати перспективу подальших досліджень у напрямку поглибленого аналізу поєднання вербальних і тілесних засобів виразності у сучасній перформативній практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордєєв В. А. Лексика народних танців Рівненського Полісся у контекстінародної хореографічної культури України. *Народознавчі зошити*. 2019. № 1 (145). С. 253–258. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2019-1/31.pdf> (дата звернення: 24.07.2025).
2. Гордєєв В. А., Самохвалова А. В. Етнографічні особливості українського народного танцю в роботі балетмейстера. *Філософія та управління*. 2025. № 4 (8). С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.12> (дата звернення: 24.07.2025).
3. Дем'янчук А. Л., Кундис Р. Ю. Створення хореографічного образу засобами пластичних і часових мистецтв. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 4. С. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2019.191348> (дата звернення: 24.07.2025).
4. Квєцко А. Синтез народного українського танцю з сучасними напрямками хореографічного мистецтва. *Молодий вчений*. 2021. № 1 (89). С. 106–109. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-1-89-23> (дата звернення: 24.07.2025).
5. Клещук В. П. Семіологічні аспекти музичного та хореографічного мистецтва: до проблеми взаємодії. *Музичне мистецтво і культура*. 2020. № 30. С. 299–313. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2020-30-2-22> (дата звернення: 24.07.2025).
6. Литвиненко В. А. Народна поетична творчість як джерело образності в народно-сценічній хореографії. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. № 36. С. 116–121. DOI: <https://doi.org/10.32461/190673> (дата звернення: 24.07.2025).
7. Літовченко О. Художній образ як синтез компонентів хореографічної вистави. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 2 (38). С. 41–46. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-2-7> (дата звернення: 24.07.2025).
8. Маслова-Лисичкіна І. Перформанс у культурно-мистецькому просторі України ХХ–ХХІ ст. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. 2022. Т. 5, № 2. С. 137–149. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-759X.5.2.2022.266529> (дата звернення: 24.07.2025).
9. Никоненко Р. М. Тілесна виразність актора у теоретичних поглядах та сценічній практиці ХХ – початку ХХІ ст. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2020. № 3. С. 280–285. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2020.220150> (дата звернення: 24.07.2025).
10. Санін О. Актуалізація нематеріальної спадщини в сучасних мистецьких творах, театрі та кіно. *Метастратегії екрану/мистецтв в умовах постглобалізму та постколоніалізму* : збірник наук. ст. та тез наук. повід. за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 31 жовтня 2024 р.). Київ: ІК НАМ України, 2024. С. 9–16. URL: https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2025/06/Book_2024_Conference_31.10.2024_2.pdf#page=9 (дата звернення: 24.07.2025).
11. Тіщенко О., Волчукова В., Барабаш О. Перформанс у хореографії: нові горизонти мистецтва руху. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024. № 2 (33). С. 27–33. DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-27-33](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-27-33) (дата звернення: 24.07.2025).
12. Український театр вперше зіграв виставу, що повністю відтворює гуцульське весілля XIX століття. *Суспільне культурна*. URL: <https://suspilne.media/culture/143519-ukrainskij-teatr-vperse-zigrav-vistavu-so-povnistu-vidtvoruue-guculske-vesilla-xix-stolitta/> (дата звернення: 24.07.2025).
13. Швець М. А. Еволюція культурно-мистецьких практик України. *Культурологічний альманах*. 2025. № 1. С. 432–447. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.50> (дата звернення: 24.07.2025).
14. Шнуренко Т. В., Морозов А. І. Інтерпретування української народнопісенної творчості в сучасних балетних виставах. *Танцювальні студії*. 2025. Т. 7, № 2. С. 148–155. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7646.7.2.2024.333048> (дата звернення: 24.07.2025).
15. Crossroads of arts: intercultural dialogue of choreographic and theatrical practices of the Ukrainian diaspora in the second half of the 20th century / O. Kvetsko et al. *Cadernos De Educação Tecnologia E Sociedade*. 2024. Vol. 17, No. se3. P. 267–277. DOI: <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.nse3.267-277> (дата звернення: 24.07.2025).
16. Nechitaylo V. Folk choreographic art of Ukraine as the important factor of the formation of the national cultural identity. *Bulletin of the National Academy of Management of Culture and Arts*. 2017. No. 1. P. 128–133. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=533116> (дата звернення: 24.07.2025).

REFERENCES

1. Hordieiev V. A. (2019) *Leksyka narodnykh tantsiv Rivnenskoho Polissia u kontekstinarodnoi khoreohrafichnoi kulturi Ukrainy*. [Vocabulary of folk dances of Rivne Polissya in the context of folk choreographic culture of Ukraine]. *Narodoznachni zoshyty*. 1(145). 253–258. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2019-1/31.pdf> [in Ukrainian].
2. Hordieiev V. A., Samokhvalova A. V. (2025) *Etnohrafichni osoblyvosti ukrainskoho narodnoho tantsiu v roboti baletmeistera*. [Ethnographic features of Ukrainian folk dance in the work of a ballet master]. *Filosofii ta upravlinnia*. 4(8). 1–8. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.12> [in Ukrainian].
3. Demianchuk A. L., Kundys R. Yu. (2019) *Stvorennia khoreohrafichnoho obrazu zasobamy plastychnykh i chasovykh mystetstv*. [Creation of a choreographic image by means of plastic and time arts]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. 4. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2019.191348> [in Ukrainian].
4. Kvetsko A. (2021) *Syntezy narodnoho ukrainskoho tantsiu z suchasnymy napriamamy khoreohrafichnoho mystetstva*. [Synthesis of Ukrainian folk dance with modern directions of choreographic art]. *Molodyi vchenyi*. 1(89). 106–109. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-1-89-23> [in Ukrainian].
5. Kleshchukov V. P. (2020) *Semiologichni aspekty muzychnoho ta khoreohrafichnoho mystetstv: do problemy vzaiemodii*. [Semiological aspects of musical and choreographic arts: to the problem of interaction]. *Muzychne mystetstvo i kultura*. 30. 299–313. DOI: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2020-30-2-22> [in Ukrainian].
6. Lytvynenko V. A. (2019) *Narodna poetychna tvorchist yak dzherelo obraznosti v narodno-stsenichnii khoreohrafi*. [Folk poetic creativity as a source of imagery in folk stage choreography]. *Mystetstvovnavchi zapysky*. 36. 116–121. DOI: <https://doi.org/10.32461/190673> [in Ukrainian].
7. Litovchenko O. (2021) *Khudozhnii obraz yak syntezy komponentiv khoreohrafichnoi vystavy*. [Artistic image as a synthesis of components of a choreographic performance]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2(38). 41–46. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-2-7> [in Ukrainian].
8. Maslova-Lysyckina I. (2022) *Performans u kulturno-mystetskomu prostori Ukrainy XX–XXI st* [Performance in the cultural and artistic space of Ukraine in the 20th–21st centuries]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv*. 5(2). 137–149. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-759X.5.2.2022.266529> [in Ukrainian].
9. Nykonenko R. M. (2020) *Tilesna vyraznist aktora u teoretychnykh pohliadakh ta stsenichnii praktytsi XX – pochatku XXI st* [The physical expressiveness of the actor in theoretical views and stage practice of the 20th – early 21st centuries]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. 3. 280–285. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2020.220150> [in Ukrainian].
10. Sanin O. (2024) *Aktualizatsiia nematerialnoi spadshchyny v suchasnykh mystetskykh tvorakh, teatri ta kino* [Actualization of intangible heritage in contemporary works of art, theater and cinema]. *Metastrategii ekranu/mystetstv v umovakh posthlobalizmu ta postkolonializmu*. Kyiv: IK NAM Ukrainy. P. 9–16. URL: https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2025/06/Book_2024_Conference_31.10.2024_2.pdf#page=9 [in Ukrainian].
11. Tishchenko O., Volchukova V., Barabash O. (2024) *Performans u khoreohrafi: novi horyzonty mystetstva rukhu* [Performance in choreography: new horizons of the art of movement]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy – Pedagogical innovations: ideas, realities, prospects*. 2(33). 27–33. DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-27-33](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-27-33) [in Ukrainian].
12. *Suspilne kultura* (2021) *Ukrainskyi teatr vpershe zihrav vystavu, shcho povnistiu vidtvoriue hutsulske vesillia XIX stolittia* [Ukrainian theater for the first time performed a performance that completely recreates a Hutsul wedding of the 19th century]. URL: <https://suspilne.media/culture/143519-ukrainskij-teatr-vperse-zigrav-vistavu-so-povnistu-vidtvorue-guculske-vesilla-xix-stolitta/> [in Ukrainian].
13. Shvets M. A. (2025) *Evoliutsiia kulturno-mystetskykh praktyk Ukrainy* [Evolution of cultural and artistic practices of Ukraine]. *Kulturolohichniy almanakh*. 1. 432–447. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.50> [in Ukrainian].
14. Shnurenko T. V., Morozov A. I. (2025) *Interpretuvannia ukrainskoi narodnopisennoi tvorchosti v suchasnykh baletnykh vystavakh*. [Interpretation of Ukrainian folk song creativity in modern ballet performances]. *Tantsiuvalni studii*. 7(2). 148–155. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7646.7.2.2024.333048> [in Ukrainian].
15. Kvetsko O., Kukuza N., Vasiruk S., Prokopiak V., Kyrylchuk N. (2024) *Crossroads of arts: intercultural dialogue of choreographic and theatrical practices of the Ukrainian diaspora in the second half of the 20th century*. *Cadernos De Educação Tecnologia E Sociedade*. 17(se3). 267–277. DOI: <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.nse3.267-277>
16. Nechitaylo V. (2017) *Folk choreographic art of Ukraine as the important factor of the formation of the national cultural identity*. *Bulletin of the National Academy of Management of Culture and Arts*. 1. 128–133. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=533116>